

Nr B 253

Av herr **Darlin m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr B 36, angående ökning av det högsta belopp intill vilket staten må åtaga sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit.*

Den internationella handelns utveckling mot större frihet innebär att vår egen industri utsättes för skärpta krav på konkurrensförmåga. Vårt internationellt sett höga löne- och kostnadsläge utgör därvid en belastning, som hittills har uppvägts av att de svenska produkterna genomgående varit kända för god kvalitet. Det vore emellertid fel att även i fortsättningen lita till att kvaliteten enbart är utslagsgivande, och utvecklingen i olika länder torde ha medfört att kvaliteten inte längre kan anses vara något specifikt för svenska produkter.

Exportindustrien har under senare år fått kännning av de numera allt vanligare kraven — framför allt från kapitalsvaga eller s. k. underutvecklade länder — på lång kredit från köparna. I många fall är det så, att köparna som villkor för köp ställer krav på flera års kredit. I vissa fall gäller också dessa kreditkrav som förutsättning för importlicens. Enär det ofta förekommer att dessa krav framställs från länder, som bedömes vara framtidsmarknader, är det angeläget att våra exportörer kan erbjuda samma villkor som sina konkurrenter.

De inträffade förändringarna i betalningsvillkoren under senare år har lett till en utvidgning av exportkreditnämndens instruktioner från år 1933. Utvecklingen i de huvudsakliga konkurrentländerna har emellertid härvidlag gått betydligt fortare, vilket gjort att de utländska företagen fått ökade möjligheter att konkurrera i fråga om betalningsvillkoren. Som exempel kan nämnas att då det tyska garantisystemet infördes år 1949 förutsågs en garantiram på 120 milj. DM. Statens författningsmässiga garantiåtaganden har därefter höjts oupphörligt för att nu uppgå till inte mindre än 9,5 miljarder DM. Denna summa motsvarar mer än en tredjedel av den årliga västtyska exporten. I Storbritannien regleras det nuvarande systemet med exportgarantier genom en lagstiftning från år 1949 — Export Guarantee Act. I anslutning till tidigare lagstiftning på området legaliseras här garantigivning för all export, synlig eller osynlig, som kan medverka till en förbättring av Storbritanniens betalningsbalans. År 1951 tillkom vissa utvidgningar för brittiska dotterbolag i utlandet, och 1952 ökades befogenheterna att lämna

garanti från 600 milj. £ till 900 milj. £. Storleken av den garanterade exporten i Storbritannien uppgår till över 20 procent. I vårt land uppgår den till endast ca 3 procent av totalexporten.

Anledningarna till att svenska exportörer utnyttjar exportkreditgarantierna i mindre grad än deras utländska konkurrenter torde i huvudsak orsakas av att exportföretagen utomlands har påtagliga fördelar av att utnyttja systemet. Kreditgarantien lämnas exempelvis i många länder för flera riskmoment än i Sverige, vilket gör att exportkreditgarantien på ett effektivt sätt kompletterar och förstärker det enskilda företagets konkurrensmöjligheter. En annan betydelsefull skillnad mellan exportkreditgarantiens utformning i Sverige och i andra länder ligger däri, att den svenska kreditgarantien endast betyder garanti för att ett visst belopp inflyter, medan man i utlandet i regel låter garantien täcka en del av den slutligen uppkomna förlusten. Det betyder att exportören i Sverige vanligen endast har garanti för de första 60—70 procenten av köpeskillingen. Uppgår förlusten till de resterande procenttalen, får den enskilde således bära hela förlusten. Det är angeläget att de svenska kreditgarantierna härvidlag med det snaraste utformas i enlighet med praxis i våra konkurrentländer, så att de täcker viss del av den slutliga förlusten.

I anledning av exportkreditnämndens anhållan om en höjning av garantiramen från 320 till 600 milj. kr. anförde Sveriges allmänna exportförening i en skrivelse den 11 juni bl. a. följande:

Exportföreningen har också erfarit, att inom nämnden pågår en utredning rörande utökade befogenheter för nämndens verksamhet ävensom ändrad praxis vid tillämpningen av gällande författningar. Avsikten vore härvid att bringa verksamheten i bättre överensstämmelse med de normer, som tillämpas av liknande institutioner i de med Sverige konkurrerande viktigare länderna. Föreningen utgår från att nämnden då har i åtanke icke endast att höja garantisatserna och i ökad utsträckning medgiva risktäckning andelsvis intill dess full betalning sker utan även att utsträcka garantigivningen till att omfatta avslut med sådana längre kredittider, som framtvings av offerter från konkurrentländerna liksom över huvud av den allmänna likviditetsförsämringen i världen.

I förevarande sammanhang önskar Exportföreningen till Herr Statsrådet framföra ett önskemål som tidigare uttalats vid olika tillfällen, nämligen att näringslivet måtte beredas en fylligare representation i nämnden.

Det synes av flera skäl vara angeläget att de i ovannämnda skrivelse framförda synpunkterna vinner beaktande. Vi är för vår valutaförsörjning och sysselsättning absolut beroende av vår exportförmåga, vilket har särskild aktualitet i dagens läge med försämrad valutabalans och risken för ökad arbetslöshet. Enligt uppgifter har åtskilliga svenska exportaffärer under det senaste halvåret gått om intet till följd av omöjligheterna att erhålla exportkreditnämndens garanti för långa kredittider. Det är av synnerlig vikt att

vår praxis i detta sammanhang snarast bringas i överensstämmelse med den som råder i konkurrentländerna. Vidare torde det vara nödvändigt att handläggningen av garantiärenden sker med sådan snabbhet att exportörerna utan tidsförlust kan lämna offerter. Vad beträffar näringslivets representation i exportkreditnämnden är det angeläget att denna utökas, framför allt därför att ökad vikt bör läggas vid de affärsmässiga synpunkterna inom nämnden.

Vad slutligen gäller de författningsenliga procentsatser till vilka kreditgaranti får lämnas synes praxis hittills vara att kredit lämnas till högst 75 procent. Endast i ett fall har enligt uppgift lämnats garanti för den högre procentsatsen, nämligen 85 procent. Den genomsnittligt lämnade garantien är givetvis lägre än 75 procent. Dessa procentsatser torde i genomsnitt vara lägre än konkurrentländernas, som i vissa fall lämnar upp till 95 procent i kreditgaranti. I samband med att statens betalningsansvar enligt proposition nr B 36 höjes till 600 milj. kr. bör en höjning av de i författningen angående statsgaranti för exportkredit m. m. den 9 juni 1950 (SFS 321/1950) med ändring genom K. K. den 22 maj 1953 (SFS 368/1953) gällande högsta procentsatserna ske från 75 resp. 85 procent till 85 resp. 90 procent. Med de ökade möjligheter till kreditgarantier som en höjning av procentsatserna skulle innebära jämte de ändringar i övrigt av praxis för exportkreditnämndens verksamhet som här berörts åstadkommes en nödvändig samordning med vad som gäller i våra huvudsakliga konkurrentländer. Att detta skulle vara av stor betydelse för vår företagsamhet — framför allt för småföretagsamheten — liksom för hela landet ligger i öppen dag.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av proposition nr B 36 angående ökning av det högsta belopp intill vilket staten må åta sig betalningsansvar i form av statsgaranti för exportkredit måtte, med hänsyn till de i motionen framförda synpunkterna beträffande exportkreditnämndens praxis, besluta att statsgaranti för exportkredit jämlikt K. K. den 9 juni 1950 (nr 321; ändr. 1953: 368) må högst avse,

att ett belopp uppgående till 85 procent av den lämnade krediten kommer att inflyta,

att 85 procent av uppkommande förlust å krediten täckes,

att då särskilda skäl därtill föreligger, garantien utsträcker till 90 procent, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderliga författningsändringar.

Stockholm den 8 juli 1958

Gösta Darlin

Einar Setterberg

Sven Svensson

i Krokstorp